

College van Toezicht collectieve beheersorganisaties
Auteurs- en naburige rechten

Rapport van bevindingen Buma/Stemra

15 mei 2012

Postadres: Postbus 15072, 1001 MB Amsterdam / Bezoekadres: Herengracht 566, 1017 CH Amsterdam
Telefoon: 020 30 30 261 – www.cvta.nl

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk I. Inleiding	<i>p. 3</i>
<i>I.1 Aanleiding</i>	<i>p. 3</i>
<i>I.2 Inhoud van het onderzoek</i>	<i>p. 3</i>
Hoofdstuk II. De claim van Rietveldt en de betrokkenheid van Gerrits	<i>p. 5</i>
<i>II.1 De claim van de heer Rietveldt</i>	<i>p. 5</i>
<i>II.2 De betrokkenheid van de heer Gerrits</i>	<i>p. 6</i>
Hoofdstuk III. Klachtenbehandeling bij Buma Stemra	<i>p. 10</i>
<i>III.1 Aantallen klachten en doorlooptijd</i>	<i>p. 10</i>
<i>III.2 De wijze van afhandeling van klachten</i>	<i>p. 10</i>
Hoofdstuk IV. Bestuurlijke inrichting	<i>p. 12</i>
<i>IV.1 Notitie integer bestuur 2010</i>	<i>p. 12</i>
<i>IV.2 Commissie governance Buma/Stemra</i>	<i>p. 12</i>
<i>IV.3 Bestuurswijziging 2012</i>	<i>p. 13</i>
<i>IV.4 Bevindingen</i>	<i>p. 13</i>
<i>IV.5 Advies</i>	<i>p. 14</i>
Hoofdstuk V. Conclusies en aanbevelingen	<i>p. 16</i>
<i>V.1 Het handelen van het bestuurslid Gerrits</i>	<i>p. 17</i>
<i>V.2 De behandeling van de klacht van Rietveldt door Buma/Stemra</i>	<i>p. 17</i>
<i>V.3 De klachtenafhandeling bij Buma/Stemra in het algemeen</i>	<i>p. 17</i>
<i>V.4 De bestuurlijke inrichting bij Buma/Stemra</i>	<i>p. 18</i>

I. Inleiding

I.1 Aanleiding

Op 30 november 2011 is in het programma PowNews een telefoongesprek uitgezonden tussen de heer R. Storm en de heer J. Gerrits. Dat telefoongesprek betrof een gestelde claim van de componist, Melchior Rietveldt, op de collectieve beheersorganisatie Stemra, de organisatie die gelden int ten behoeve van de componisten, tekstschrijvers en uitgevers wiens muziekwerken worden veeleer op, onder andere, Cd's en Dvd's. De heer Storm trad op in zijn hoedanigheid van adviseur van de heer Rietveldt. De heer Gerrits was op dat moment muziekuitgever, alsmede bestuurslid van Stemra.

In het telefoongesprek vraagt Storm aan Gerrits of deze laatste kan helpen bij het innen van de gestelde claim van Rietveldt op Stemra. De heer Gerrits geeft aan daarbij te kunnen helpen indien Rietveldt een uitgaveovereenkomst met hem sluit in het kader waarvan een derde van de te ontvangen bedragen aan Gerrits zal toekomen.

Deze uitzending heeft geleid tot vragen van leden van de Tweede Kamer aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en tot uitlatingen van meerdere belanghebbenden en media.

Naar aanleiding van het een en ander heeft het College van Toezicht collectieve beheersorganisaties Auteurs- en naburige rechten (hierna "het College") een onderzoek ingesteld.

Het doel van dit onderzoek is hoofdzakelijk om te bezien of de voornoemde incidenten aanleiding geven om veranderingen bij Buma/Stemra door te voeren die het functioneren van de organisatie versterken.

I.2 Inhoud van het onderzoek

Op 1 december 2011 heeft het College aangegeven onderzoek te zullen doen naar de achtergronden van de claim van componist Melchior Rietveldt en de betrokkenheid van de heer Gerrits hierbij. Op 8 december 2011 heeft het College aangegeven tevens onderzoek te zullen doen naar de bestuurlijke inrichting, de geldstromen binnen de organisatie, de incassopraktijk en de wijze waarop de organisatie omgaat met de belangen/klachten van rechthebbenden.

Hoewel de aanleiding voor het onderzoek een Stemra aangelegenheid is, richt het onderzoek zich mede tot Buma aangezien Buma en Stemra een bestuurlijke en organisationele eenheid vormen.

Het College heeft het onderzoek in twee deelonderzoeken gesplitst. Het eerste deelonderzoek omvat het volgende:

- de achtergronden van de claim van Rietveldt, de behandeling van die klacht door Buma en de betrokkenheid van Gerrits (hoofdstuk II);
- de wijze waarop klachten van rechthebbenden in zijn algemeenheid worden behandeld (hoofdstuk III);

- De bestuurlijke inrichting van Buma (hoofdstuk IV);

Het College heeft het bureau PricewaterhouseCoopers (hierna "PWC") gevraagd het College bij te staan. Het rapport van PWC is als bijlage A aangehecht.

Om tevens de bevindingen van de accountant van Buma/Stemra met betrekking tot de cijfers over het jaar 2011 bij het onderzoek te kunnen betrekken, zal het tweede deelonderzoek, omtrent de geldstromen en de incassopraktijk bij Buma, in het tweede kwartaal van dit jaar worden uitgevoerd en daarover zal in de zomer van 2012 worden gerapporteerd.

II. De claim van Rietveldt en de betrokkenheid van Gerrits

De feiten omtrent de totstandkoming van de claim van Rietveldt, de behandeling daarvan door Buma/Stemra en de betrokkenheid van Gerrits, zijn te vinden in het rapport van PWC op pagina's 17 t/m 36. Hieronder geeft het College zijn bevindingen en aanbevelingen.

II.1 De claim van de heer Rietveldt

Het College laat zich niet uit over de vraag of de claim van Rietveldt, of de hoogte daarvan correct is. Een oordeel daarover is, zo nodig, voorbehouden aan de burgerlijke rechter en de heer Rietveldt is hierover reeds een kort geding procedure gestart, welke procedure thans is aangehouden in afwachting van nader onderzoek aan de zijde van Buma/Stemra.

Het College beperkt zich in deze derhalve tot een oordeel over de wijze waarop Buma/Stemra de vordering van de heer Rietveldt heeft behandeld. In dat opzicht constateert het College dat Buma/Stemra niet in staat is geweest om de contouren van de klacht van Rietveldt in een vroeg stadium duidelijk vast te stellen waardoor er in het gehele proces van afhandeling steeds onduidelijkheid is blijven bestaan over de precieze omvang en grondslag van de vordering. Het had echter op de weg van Buma/Stemra gelegen om in een vroeg stadium duidelijkheid te scheppen, althans verduidelijking te verlangen over (a) de feitelijke grondslag van de claim en (b) de mate waarin Buma/Stemra gehouden was onderzoek te verrichten. Doordat Buma/Stemra dat niet heeft gedaan, zijn partijen van steeds verder uiteenlopende veronderstellingen uitgegaan.

In dit verband wijst het College erop dat de exploitatieovereenkomst in zijn huidige vorm tot een verschil in perceptie kan leiden omtrent hetgeen een auteur van Buma/Stemra kan verwachten op het moment dat er een inbreuk wordt geconstateerd. Buma/Stemra vereist de volledige, wereldwijde overdracht van de mechanische auteursrechten en stelt ten dien aanzien in artikel 4:

1. Stemra exploiteert en handhaaft de mechanische reproductierechten op het repertoire al dan niet op eigen naam waar ook ter wereld en zij verricht alle daarmee verband houdende rechtshandelingen of doet deze verrichten.
2. Derhalve zal Stemra ten aanzien van het repertoire toestemming geven of weigeren om werken op geluids- en/of beeld dragers vast te leggen en te verspreiden, de voorwaarden vaststellen voor het geven van die toestemming, in rechte kunnen optreden tegen inbreuken op de mechanische reproductierechten en al datgene kunnen (doen) verrichten, zowel in als buiten rechte, waartoe de auteur zonder deze overeenkomst zelf gerechtigd zou zijn.

Het is mogelijk dat de redelijkheid zich ertegen verzet dat van Buma/Stemra steeds gevergd wordt dat zij omvangrijke, langdurige of kostbare onderzoeken verricht en/of juridische procedures start naar aanleiding van een vordering zoals deze door Rietveldt is ingediend. Desalniettemin ligt het, in

het licht van de tekst van de overeenkomst, in de rede dat zij in een vroeg stadium duidelijk aangeeft waartoe zij zich in dat kader wel of niet gehouden acht.

Ook de onduidelijkheid die is ontstaan over de 'schikking' van 15.000 Euro eind 2008 (PWC Rapport p. 24), had vermeden moeten worden. Indien Buma/Stemra de zaak voor dit bedrag had willen schikken, had zij daartoe een duidelijk schikkingsvoorstel aan Rietveldt moeten doen en, zo dat voorstel was aanvaard, het akkoord schriftelijk vast moeten leggen.

Het is opvallend dat betrokkenen bij Buma/Stemra in 2009 in de veronderstelling konden verkeren dat de zaak was afgehandeld, terwijl de heer Rietveldt in januari 2009 reeds had aangegeven niet akkoord te zijn met het bedrag van 15.000 Euro en in de periode februari tot en met juni 2009 er nog regelmatig contact is geweest tussen Rietveldt en Buma/Stemra.

II.2 De betrokkenheid van de heer Gerrits

Alvorens zijn bevindingen te geven, zal het college kort de relevante feiten weergeven zoals deze zijn gebleken uit het onderzoek van PWC, de door het College zelf gevoerde gesprekken en het door PowNews uitgezonden telefoongesprek. Voorts zal het College aangeven aan de hand van welk normenkader het deze feiten zal toetsen.

De feiten

Uit de onderzoeken is gebleken dat de heer Gerrits met de heer Rietveldt in contact is gekomen als gevolg van de tussenkomst van de heer M. Visser, die beide partijen kende.

De heer Rietveldt heeft verklaard dat de heer Visser toen heeft aangegeven iemand te kennen "die in de raad van bestuur van Buma/Stemra zat, die ook een uitgeverij heeft".

De heer Visser heeft schriftelijk verklaard dat de heer Rietveldt hem op 18 april 2011 heeft gevraagd of hij een goede muziekuitgever kende. De heer Visser heeft daarover, naar eigen zeggen, vervolgens in eerste instantie contact gehad met de heer E. van Kooten van Red Bullet. Toen dat geen gevolg heeft gehad, heeft de heer Visser op verzoek van de heer Rietveldt contact gezocht met de heer Gerrits.

Vervolgens is er in mei 2011 telefonisch contact geweest tussen de heer Gerrits en de heer Storm (de financieel adviseur van de heer Rietveldt).

Op 26 mei 2011 stuurt de heer Storm een tweetal e-mails aan de heer Gerrits met daarin enige achtergrondinformatie ten aanzien van de claim van Rietveldt. Op 14 juli 2011 antwoordt de heer Gerrits op deze mail en vraagt hij of de heer Storm nog kan laten weten of de heer Gerrits "de uitgavenrechten van het werk kon verkrijgen".

Na deze e-mail, waarop niet is geantwoord, is er geen contact geweest tussen de heer Storm en de heer Gerrits tot het door PowNews (deels) uitgezonden telefoongesprek d.d. 30 november 2011 dat aan dit rapport is gehecht als bijlage B.

De vraag die naar aanleiding van het voorgaande rijst is de volgende: blijkt hieruit dat de heer Gerrits van plan was om tegen betaling zijn positie als bestuurder te gebruiken om een repartitie door Stemra te bewerkstelligen of blijkt hieruit dat de heer Gerrits als uitgever namens Rietveldt wilde optreden?

Het College oordeelt te dien aanzien als volgt. Uit de stukken en het telefoongesprek blijkt dat het de heer Gerrits er primair om te doen was om een uitgaveovereenkomst met Rietveldt te sluiten uit hoofde waarvan hij 33% zou ontvangen van de gelden die Rietveldt eventueel betaald zou krijgen door Stemra, dan wel door filmproducenten.

Dit wordt onderschreven door het feit dat in de correspondentie enkel wordt gesproken over het verkrijgen van uitgaverechten, alsmede door hetgeen Gerrits in het telefoongesprek naar voren brengt, waaronder het feit dat hij aangeeft eerst de filmproducenten te zullen aanspreken alvorens bij Buma/Stemra aan te kloppen.

Uit de gesprekken blijkt echter ook dat de heer Gerrits bereid was om zijn positie als bestuurder bij Buma/Stemra in te zetten voor Rietveldt. De heer Gerrits geeft immers aan dat hij het in de bestuursvergadering aan de orde wil stellen. Ook zegt hij de Rietveldt in deze te steunen “zowel als uitgever als als bestuurslid Stemra”.

Het Normenkader

Het College ontleent zijn bevoegdheden aan de Wet toezicht collectieve beheersorganisaties (2003). Deze wet verschaft het college een aantal taken en verantwoordelijkheden:

Artikel 2

1. Er is een College van Toezicht dat tot taak heeft toezicht uit te oefenen op de inning en de verdeling van de vergoedingen door de collectieve beheers-organisaties.
2. Het College van Toezicht ziet er op toe dat een collectieve beheersorganisatie:
 - a) aan rechthebbenden en betalingsplichtigen voldoende inzicht verschaft in haar algemene en financiële beleid;
 - b) voldoende is toegerust om haar taken naar behoren te kunnen uitoefenen;
 - c) de door haar geïnde vergoedingen op rechtmatige wijze verdeelt over de rechthebbenden overeenkomstig het repartitiereglement;
 - d) bij de uitoefening van haar werkzaamheden voldoende rekening houdt met de belangen van de betalingsplichtigen;
 - e) een deugdelijke geschillenregeling voor rechthebbenden kent;
 - f) gelijke gevallen op gelijke wijze behandelt.

Voor wat betreft het handelen van bestuurders heeft het College nadere invulling gegeven aan haar wettelijke taak middels de notitie integer bestuur d.d. 1 mei 2010. Daarin heeft het College de volgende aanbeveling gedaan:

Voor alle CBO's geldt dat zij in beginsel aan de volgende voorwaarden moeten voldoen:

- de voorzitter van het bestuur dient in ieder geval onafhankelijk te zijn.
- er dienen duidelijke procedurele afspraken gemaakt te worden voor situaties waarbij een bestuurder in een concreet geval een mogelijk tegenstrijdig belang heeft of de schijn daarvan kan ontstaan. Deze afspraken dienen ook door de CBO te worden gepubliceerd. Het verdient de voorkeur dat hiervoor op centraal niveau, bijvoorbeeld in de gedragscode, regels worden opgesteld.

Het College stelt voorop dat het in beginsel niet tot zijn taken en bevoegdheden behoort toezicht te houden op het functioneren van individuele bestuursleden, laat staan te beoordelen of een individu al dan niet 'fout' heeft gehandeld. De wet toezicht verschaft het College ook geen norm aan de hand waarvan het een dergelijk oordeel zou kunnen geven. Evenmin is het College het aangewezen orgaan om een oordeel te vormen over de mate waarin een bestuurslid een bepaling betreffende het verenigingsrecht of het strafrecht overtreedt. De bestuursleden van de collectieve beheersorganisaties worden niet door of met goedvinden van het College benoemd of ontslagen¹.

Bevindingen

Het College ziet toe op het functioneren van een collectieve beheersorganisatie als zodanig en in dat licht mede op het functioneren van het bestuur van een organisatie als geheel.

Derhalve zal het College ingaan op de vragen of de onderzochte feiten erop wijzen dat (1) hier sprake is geweest van niet integer handelen door Buma/Stemra en (2) er een mogelijk integriteitsrisico bestaat bij Buma/Stemra.

Met betrekking tot de eerste vraag luidt het antwoord ontkennend. Kennelijk is de heer Gerrits op geen moment betrokken geweest bij de behandeling van de vordering of klacht van Rietveldt. Er bestaat geen aanwijzing dat hij daarover, voorafgaand aan de uitzending van PowNews d.d. 30 november 2011, gesproken of anderszins gecommuniceerd heeft met medewerkers van Buma/Stemra of andere bestuursleden. Het is derhalve hoogst aannemelijk dat er geen sprake is geweest van een ongewenste beïnvloeding van de behandeling van de claim van Rietveldt door een bestuurslid of werknemer van Buma/Stemra.

Met betrekking tot de tweede vraag – duidt dit voorval op een mogelijk integriteitsrisico bij Buma/Stemra – oordeelt het College als volgt:

Indien er inderdaad een overeenkomst tot stand was gekomen tussen Gerrits en Rietveldt, zoals besproken in het telefoongesprek dat op PowNews is uitgezonden, dan had de heer Gerrits zich in een positie bevonden waarin hij te maken had met een mogelijke verstrengeling van belangen. Hij

¹ De besluiten die ter goedkeuring aan het College moeten worden voorgelegd, staan in artikel 3 van de Wet toezicht collectieve beheersorganisaties 2003.

had dan als uitgever/rechthebbende immers een financieel belang gehad in de uitkomst van de discussie tussen Rietveldt en Stemra.

Als zodanig is het aangaan van een overeenkomst met een auteur door een bestuurder van Buma/Stemra, in de hoedanigheid van uitgever, niet onoorbaar. Het bijstaan van auteurs in hun verhouding met Buma/Stemra behoort tot de gebruikelijke werkzaamheden van een uitgever. De bestuurlijke opzet van Buma/Stemra, waarbij de bestuursleden allen bij Buma/Stemra aangesloten auteur of uitgever zijn, brengt met zich mee dat er altijd de mogelijkheid bestaat dat een bestuurslid in zijn hoedanigheid van rechthebbende een commercieel belang heeft bij de behandeling van een klacht. De situatie waarin een bestuurslid de incasso van een claim ter hand neemt en zulks vervolgens aankaart in het bestuur of bij de directie, is echter evident onwenselijk.

Desgevraagd geven zowel bestuursleden als medewerkers van Buma/Stemra aan dat klachten, al dan niet van bestuursleden, niet op bestuursniveau worden besproken en steeds gelijk worden behandeld conform het klachtenbehandelingssysteem van Buma/Stemra.

Het College constateert echter dat er geen procedurele waarborgen bestaan waarmee kan worden voorkomen dat er, in een geval zoals hier aan de orde, een ongewenste verstrengeling van belangen, dan wel de schijn daarvan, kan ontstaan. Dit is in de ogen van het College een lacune in de geldende governance regels van Buma/Stemra.

In het kader van de behandeling van het nieuwe bestuursmodel, hieronder in hoofdstuk IV, zal het College te dien aanzien een aantal specifieke aanbevelingen doen.

III. Klachtenbehandeling bij Buma/Stemra

III.1 Aantallen klachten en doorlooptijd

Wanneer een rechthebbende (componist, tekstschrijver of uitgever) het oneens is met een aan hem of haar verstrekt overzicht of gedane betaling, kan zij daarover een zogenaamd ‘commentaar’ registreren bij de afdeling Member Services. Een dergelijk commentaar hoeft niet het gevolg te zijn van een fout bij Buma Stemra maar is vaak ook het gevolg van door rechthebbenden of betalingsplichtigen onjuist of onvolledig verschafte informatie.

Uit hetgeen in het rapport van PWC omtrent de klachtenafhandeling bij Buma/Stemra wordt geconstateerd (Rapport PWC pagina’s 37 e.v.) valt het aantal commentaren (14.000 per jaar) en de doorlooptijd van deze commentaren (gemiddeld 283 dagen per klacht) onmiddellijk op. Wanneer het gebruik van muziek in het buitenland betreft, bedraagt de gemiddelde doorlooptijd zelfs 774 dagen.

Uit deze getallen valt echter nog niet eenduidig op te maken of er sprake is van het al dan niet naar behoren functioneren van de afdeling die de commentaren behandelt (afdeling Member Services). Daarbij dient tevens in ogenschouw genomen te worden dat het incasseren en repareren van muzikauteursrechtgelden een omvangrijk en ingewikkeld proces is waarbij onvermijdelijk fouten worden gemaakt. De bij Buma/Stemra ingediende klachten zijn ook niet steeds aan Buma/Stemra te wijten. Deze kunnen ook het gevolg zijn van misverstand of van onjuist of onvolledig aangeleverde informatie aan de kant van de muziekgebruiker of de rechthebbende zelf. In het geval van commentaren met betrekking tot het buitenland, is Buma/Stemra mede afhankelijk van lokale zusterorganisaties.

Buma/Stemra onderkent de noodzaak om het aantal commentaren en de doorlooptijd terug te brengen en heeft recentelijk ook maatregelen getroffen om de afhandeling te stroomlijnen. In dit opzicht wijst het College op de in het rapport van PWC (p. 38) genoemde reorganisatie van de afdeling Member Services, evenals op een aantal initiatieven zoals airplayclaim.nl die rechthebbenden meer inzicht in en invloed op het beheer van hun rechten geven. Het College zal Buma/Stemra in de gelegenheid stellen de recente wijzigingen te implementeren en zal de effecten hiervan monitoren. Blijvend punt van aandacht zal daarbij ook zijn welke maatregelen genomen kunnen en moeten worden om de aanwas van klachten te voorkomen.

III.2 De wijze van afhandeling van klachten

Het klachtenafdelingssysteem van Buma/Stemra voorziet vooral in de afhandeling van vragen en opmerkingen welke moeten leiden tot een correctie met betrekking tot de repartitie. Er is bijvoorbeeld onterecht niet of te weinig gerepartieerd voor een bepaald gebruik of er is aan de verkeerde personen gerepartieerd.

Het College merkt hierbij op dat in het door Buma/Stemra gehanteerde systeem in wezen geen onderscheid wordt gemaakt tussen een dergelijk verzoek om correctie van de repartitie en een daadwerkelijke klacht over het optreden van Buma/Stemra. Het eerste is vaak een kwestie van het alsnog achterhalen en verwerken van de juiste informatie zodat de repartitie kan worden gecorrigeerd. Een klacht kan echter op andersoortige zaken betrekking hebben, zoals bijvoorbeeld de bejegening of de informatie voorziening door Buma/Stemra. Ook is het mogelijk dat iets wat begint als een commentaar, omslaat in een klacht omdat de rechthebbende het niet eens is met de uitkomst van de behandeling door de afdeling Member Services.

In dit laatste geval lijkt er onduidelijkheid te bestaan over wat dan de volgende stap in het proces is. Weliswaar bestaat er een geschillenregeling voor rechthebbenden; deze wordt echter niet toegepast wanneer de vordering een bedrag van € 100.000 te boven gaat, terwijl juist bij dergelijke grotere vorderingen het gevaar voor escalatie aanwezig is.

Het gebrek aan een duidelijke procedure is ook gebleken in het geval van Rietveldt. Bij de behandeling van de klacht van Rietveldt is veel gecorrespondeerd en gesproken zonder dat er een duidelijk plan was voor de behandeling van de klacht. Er zijn meerdere werknemers van verschillende afdelingen van Buma/Stemra bij betrokken geweest zonder dat het steeds duidelijk was wie welke rol en verantwoordelijkheid had. Het College heeft geen redenen om te twijfelen aan de intenties van deze medewerkers om de klacht van de heer Rietveldt zo correct mogelijk te behandelen. Door het gebrek aan een duidelijke procedure en afbakening van de klacht, is het echter geescaleerd tot een aanzienlijk conflict.

Sinds januari 2012 heeft Buma/Stemra een zogenaamd 'escalatieteam' in het leven geroepen. Deze heeft tot doel te komen tot een transparante structuur in de klachtenafhandeling (Rapport PWC p. 37). Het College acht dit een goed initiatief maar voegt daaraan toe dat ook voor de rechthebbende zelf een duidelijke, kenbare procedure dient te bestaan voor het behandelen van klachten en geschillen met rechthebbenden wanneer de procedure bij de afdeling Member Services niet leidt tot een tijdig of voor de rechthebbende aanvaardbaar besluit.

IV. Bestuurlijke inrichting

IV.1 Notitie integer bestuur 2010

Op 1 mei 2010 heeft het College de notitie integer bestuur gepubliceerd.² Met betrekking tot het voorkomen van belangenverstremming doet het College in de notitie de volgende aanbevelingen:

- de voorzitter van het bestuur dient in ieder geval onafhankelijk te zijn.
- er dienen duidelijke procedurele afspraken gemaakt te worden voor situaties waarbij een bestuurder in een concreet geval een mogelijk tegenstrijdig belang heeft of de schijn daarvan kan ontstaan. Deze afspraken dienen ook door de CBO te worden gepubliceerd. Het verdient de voorkeur dat hiervoor op centraal niveau, bijvoorbeeld in de gedragscode, regels worden opgesteld.

Deze aanbevelingen zijn niet door Buma/Stemra overgenomen. Daartoe was Buma/Stemra strikt formeel ook niet gehouden aangezien het toezicht van het College zich niet formeel uitstrekt tot de bestuurlijke inrichting van Buma/Stemra (Stemra valt niet onder het toezicht en Buma is een vereniging en haar statuten worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd – zie artikel 3 Wet Toezicht Collectieve Beheersorganisaties).³

IV.2 Commissie governance Buma/Stemra

Buma/Stemra heeft een aantal stappen gezet op het gebied van bestuurlijke herbezinning. Begin 2011 is de Bestuurscommissie Governance ingesteld. Deze uit bestuursleden van Buma/Stemra bestaande commissie, had als doel de bestuurlijke inrichting van Buma/Stemra onder de loep te nemen.

Op de algemene ledenvergadering van Buma/Stemra d.d. 23 mei 2011 heeft het bestuur van Buma/Stemra vanuit de leden, middels een motie, ook een opdracht gekregen om over te gaan tot een fundamentele herstructurering van het bestuur.

In september 2011 is door het bestuur van Buma/Stemra besloten op zoek te gaan naar een onafhankelijk voorzitter.

Eind 2011 is een extern deskundige op het terrein van bestuurlijke integriteit aangesteld, Prof.dr.ir. R. Goodijk, om het bestuur van advies te voorzien. Op 21 december 2011 is de heer mr. L.A.J.M. de Wit benoemd als onafhankelijk voorzitter ad interim van Buma/Stemra.

² Deze notitie is te vinden op www.cvta.nl onder “publicaties”.

³ Dit zal overigens wel het geval zijn vanaf het moment dat de nieuwe Wet toezicht (wetsvoorstel 31766) van kracht wordt.

IV.3 Bestuurswijziging 2012

De werkzaamheden van de commissie governance hebben geleid tot de aanneming van een voorstel tot een nieuw bestuursmodel dat aan de algemene ledenvergadering van Buma/Stemra op 16 februari 2012 is voorgelegd. Dit voorstel houdt, samengevat, het volgende in:

- Buma/Stemra handhaaft het bestuur/directie model waarbij de dagelijkse leiding bij de directie ligt, die onder toezicht staat van het bestuur;
- Het bestuur van Buma/Stemra wordt teruggebracht van 24 naar 12 leden, waarvan 8 worden benoemd vanuit de auteurs en 4 worden benoemd vanuit de uitgevers;
- Het bestuur zal een onafhankelijk voorzitter hebben;
- Er wordt een ledenraad ingesteld, bestaande uit 12 leden, wiens taak het is het bestuur te adviseren en beleidsvoorstellen voor de algemene ledenvergadering voor te bereiden.

Om de kwaliteit en de integriteit van het bestuur te bewaken, worden de volgende maatregelen getroffen:

- Een profielschets voor bestuurders en directieleden;
- Een gedragscode voor bestuursleden en het instellen van een integriteitscommissie;
- Invoering van het Kwaliteitsmodel, ontwikkeld door het Instituut Nederlandse Kwaliteit, waaronder externe controlemechanismen via een systeem van in- en externe audits en evaluaties.

Ten aanzien van de benoeming van bestuursleden wordt de volgende procedure voorgesteld:

- Bestuurskandidaten worden voorgedragen door de gezamenlijke beroepsverenigingen (dus niet meer een of twee voordrachten per beroepsvereniging). Zij moeten er onderling uitkomen wie ze voordragen;
- 10 leden of meer kunnen een tegenkandidaat voorstellen;
- Alle kandidaten worden gescreend door de benoemingsadviescommissie (BAC);
- De BAC bestaat uit vijf personen (een onafhankelijke voorzitter, een uitgever, twee auteurs, een statutair directielid)

Deze maatregelen zullen eind 2013 door middel van een externe audit worden geëvalueerd. De uitkomst van deze evaluatie zal aan de leden worden voorgelegd en in de ALV van mei 2014 kunnen de leden beslissen of verdergaande maatregelen wenselijk en/of noodzakelijk zijn.

De leden hebben op de algemene ledenvergadering van 16 februari 2012 met instemming kennisgenomen van deze voorstellen en het bestuur zal deze verwerken in een in mei 2012 aan de algemene ledenvergadering voor te leggen statutenwijziging.

IV.4 Bevindingen

Het College is op hoofdlijnen positief over de voorgestelde wijzigingen in de bestuursstructuur. Met het aanstellen van een onafhankelijk voorzitter wordt voldaan aan een van de belangrijkste

aanbevelingen uit de notitie integer bestuur. Voorts zal de verkleining van het bestuur van 24 naar 13 leden (inclusief de onafhankelijke voorzitter) de bestuurbaarheid vergroten.

Ook het instellen van een gedragscode en de profielschets zijn positieve ontwikkelingen die de kwaliteit en de integriteit van het bestuur ten goede zullen komen.

Het College heeft echter ook een aantal bedenkingen.

Buma heeft ervoor gekozen het bestuur/directie model te handhaven. Gezien de verenigingsstructuur van Buma, bestaat het bestuur, met uitzondering van de onafhankelijk voorzitter, uit rechthebbenden en vertegenwoordigers van organisaties van rechthebbenden. Er is niet gekozen voor onafhankelijk toezicht binnen de organisatie (bijvoorbeeld door een raad van toezicht of raad van commissarissen). De praktijk zal moeten uitmaken of het pakket aan maatregelen bestaande uit de onafhankelijk voorzitter, het kwaliteitsmodel en de externe audits voldoende intern, onafhankelijk toezicht op het functioneren van het bestuur zullen bewerkstelligen. In ieder geval is in dit model een gedegen gedragscode, waarin tevens wordt voorzien in een regeling voor het geval een bestuurder een belang heeft bij een vordering op de organisatie onmisbaar.

Het College vindt de positie van de ledenraad nog onduidelijk. Wat worden precies de bevoegdheden van de ledenraad en wat gebeurt er als er een verschil van inzicht bestaat tussen de ledenraad en het bestuur?

Het College meent dat aan deze elementen bijzondere aandacht moet worden besteed bij de evaluatie die in 2013 zal plaatsvinden.

IV.5 Advies

Voorts is er een aantal zaken waarvan het College van mening is dat deze thans moeten worden geregeld:

De gedragscode

De gedragscode moet voorzien in een procedure voor gevallen waarin een lid van het bestuur of van de ledenraad betrokken is bij een probleem dat die persoon confronteert met verschillende belangen die niet noodzakelijkerwijs parallel lopen met de belangen van Buma/Stemra; zoals het probleem van een mogelijke claim tegen Buma/Stemra, waarmee de belangen van deze persoon gemoeid zijn.

Het ligt in de rede om in de Buma/Stemra organisatie een specifieke, expliciete en openbare verplichting vast te leggen die inhoudt dat leden van het bestuur niet zonder meer hun eigen commerciële belang zelf rechtstreeks behartigen door interventies binnen de organisatie of door vragen aan de uitvoerende organisatie te stellen.

In ieder geval zal een bestuurder steeds transparantie dienen te betrachten ten opzichten van de vragen en commentaren die hij of zij indient bij de organisatie. Daarvan zal die bestuurder derhalve

steeds, alvorens de vraag bij de organisatie te registreren, mededeling moeten doen aan de voorzitter (eventueel via de bestuurssecretaris).

Voor zover er echt sprake is van een klacht of geschil met betrekking tot de repartitie welke een bestuurder in hoedanigheid van auteur of uitgever ter hand neemt, dan zou aan de indiening daarvan de eis moeten worden verbonden dat de onafhankelijke voorzitter beoordeelt "of en hoe" met de kwestie wordt omgegaan. Over de wijze waarop de voorzitter daarmee omgaat, dient ook verantwoording te worden afgelegd.

Buma Cultuur

In het huidige voorstel worden er nog geen concrete wijzigingen aangebracht in de bestuurlijke inrichting van Buma Cultuur, de organisatie die namens Buma/Stemra subsidies verstrekt voor projecten die de Nederlandse muziekindustrie moeten stimuleren. Wel wordt aangegeven dat in het Buma/Stemra-bestuur wordt overwogen om de bestuursleden van Buma Cultuur door de algemene ledenvergadering van Buma/Stemra te laten benoemen. Gezien de aanbevelingen van het College, gedaan in zijn Notitie Sociaal Cultureel Beleid d.d. 3 december 2010⁴, is het College van mening dat Buma/Stemra deze aangelegenheid moet aangrijpen om ook ten aanzien van Buma Cultuur wijzigingen door te voeren die de inspraak van de leden in de bestedingen en de transparantie van het beleid van Buma Cultuur vergroten.

Daar voegt het College aan toe dat het juist bij een instituut als Buma Cultuur, dat met door de leden en aangeslotenen van Buma/Stemra opgebrachte middelen, subsidies verstrekt, maatregelen die de integriteit van de bestedingen waarborgen van uitermate groot belang zijn.

Het door de leden laten benoemen van de bestuurders van Buma Cultuur is een maatregel die de inspraak vergroot. Die inspraak moet echter ook gelden ten aanzien van het door Buma Cultuur te voeren beleid.

Daarnaast dienen ook voor deze bestuursleden gedragsregels te gelden om belangenverstrengeling (en de schijn daarvan) te voorkomen.

⁴ Deze notitie is te vinden op www.cvta.nl onder "publicaties".

V. Conclusies en adviezen

De uitzending van PowNews is gekomen op een moment dat er bij Buma/Stemra al een reeks maatregelen werden getroffen, dan wel voorbereid om veranderingen door te voeren, zowel op het gebied van bestuurshervorming, als op het gebied van klachtenafhandeling. De in de uitzending gezegen feiten en de bevindingen van dit onderzoek benadrukken de noodzaak van die veranderingen en laten zien dat de veranderingen op een aantal elementen nog verder aangescherpt kunnen worden.

V.1 Het handelen van het bestuurslid Gerrits

Het College houdt toezicht op de CBO's als zodanig en niet op de individuele personen die onderdeel van die organisatie uitmaken. Daar komt bij dat er juridische procedures gevoerd worden over de kwalificatie van de uitzending van PowNews hetgeen met zich meebrengt dat het College

terughoudend dient te zijn met betrekking tot het geven van een oordeel, anders dan voor zover relevant voor de beoordeling van de integriteitsrisico's voor de organisatie van Buma/Stemra en haar bestuursleden in het algemeen. Met betrekking tot het handelen van de heer Gerrits, beperkt het College zich derhalve tot de feitelijke constatering dat de heer Gerrits voor ogen had een uitgabeovereenkomst met de heer Rietveldt te sluiten en daarbij bereid was om zijn positie als bestuurder bij Buma/Stemra in te zetten.

Uit het in opdracht van het College uitgevoerde onderzoek is niet gebleken van niet-integer handelen door de organisatie Buma/Stemra. Het College constateert echter dat er geen procedurele waarborgen bestaan waarmee kan worden voorkomen dat er, in een geval zoals hier aan de orde, een ongewenste verstrengeling van belangen, dan wel de schijn daarvan, kan ontstaan. Dit is in de ogen van het College een lacune in de geldende governance regels van Buma/Stemra. In het kader van de bestuurshervorming, geeft het College hierover een advies (zie onderdeel IV.5).

V.2 De behandeling van de klacht van Rietveldt door Buma/Stemra

Het College is niet het aangewezen orgaan om een oordeel te geven over de juistheid van de claim van Rietveldt. Het College kijkt enkel naar de kwaliteit van de behandeling van die claim door de organisatie van Buma/Stemra.

In dit opzicht is het College van mening dat Buma/Stemra tekort is geschoten. De behandeling van de klacht heeft te lang geduurd en Buma/Stemra heeft de onduidelijkheid over de omvang van de claim (met name met betrekking tot gebruik in het buitenland) lange tijd laten voortduren.

Gezien de wettelijke taak van het College en het feit dat de vordering van de heer Rietveldt thans onder de rechter is, geeft het College in dit rapport geen verder advies over de afhandeling van deze vordering,

V.3 De klachtenafhandeling bij Buma/Stemra in het algemeen

Het klachtafhandelingssysteem van Buma/Stemra maakt geen duidelijk onderscheid tussen wat aangeduid wordt als 'commentaren' en klachten. Dat er bij de repartitie van gelden fouten worden gemaakt is, gezien de omvang en complexiteit van de werkzaamheden, onvermijdelijk en begrijpelijk. Veelal is het een kwestie van ervoor zorgen – naar aanleiding van een commentaar – dat de juiste informatie alsnog wordt aangeleverd en kan de repartitie alsdan worden gecorrigeerd. Een klacht, daarentegen, houdt in dat een rechthebbende ontevreden is over de dienstverlening van Buma/Stemra of de afhandeling van een commentaar. Bij gebrek aan een duidelijke procedure voor de afhandeling daarvan, welke procedure mede moet inhouden een duidelijke afbakening van de klacht en de wijze van behandeling, kan de klacht escaleren tot een conflict, zoals dat zich in het geval van de heer Rietveldt heeft voorgedaan. Het College constateert dat de huidige klachtenprocedure onvoldoende voorziet in een duidelijke procedure ingeval een commentaar escaleert tot een geschil.

Advies

Het College adviseert Buma/Stemra om duidelijk onderscheid te maken tussen commentaren (een verzoek tot correctie van de repartitie) en daadwerkelijke klachten (de rechthebbende is ontevreden over de handelswijze van Buma/Stemra en/of is het oneens met een besluit van de afdeling Member Services).

Buma/Stemra dient voorts te voorzien in een kenbare procedure voor het behandelen van klachten en geschillen met rechthebbenden wanneer de procedure bij de afdeling Member Services niet leidt tot een tijdig of voor de rechthebbende aanvaardbaar besluit.

V.4 De bestuurlijke inrichting bij Buma/Stemra

Het College is algemeen genomen positief over de door Buma/Stemra voorgestelde maatregelen en ziet deze als een belangrijke stap in de goede richting. Aan de belangrijkste eisen die door het College zijn gesteld in de Notitie integer bestuur van 1 mei 2010 wordt hiermee voldaan.

Of de voorgestelde maatregelen voldoende zullen zijn in de specifieke situatie van Buma, zal door middel van de voorgestelde externe evaluatie moeten blijken. Het College zal deze evaluatie aandachtig volgen en zal parallel daaraan zijn eigen evaluatie doen van de nieuwe bestuursstructuur.

Om (de schijn van) belangenverstremming te voorkomen, moet aan voorwaarden van transparantie en procedurele borging van integriteit worden voldaan. Dit geldt te meer in een bestuursstructuur waarbij de bestuurders tevens rechthebbenden zijn en belangenverenigingen van rechthebbenden vertegenwoordigen. Tot op heden maken deze voorwaarden geen onderdeel uit van de bij Buma/Stemra geldende governance regels. Dit beschouwt het College als een lacune.

Advies

Het College adviseert Buma/Stemra derhalve om in haar gedragscode een regeling op te nemen voor het geval waarin een bestuurder in de hoedanigheid van rechthebbende (auteur of uitgever) een klacht heeft jegens de organisatie met betrekking tot de aan hem of haar uit te keren gelden. Op termijn dient deze regeling ook te worden verankerd in de statuten van Buma/Stemra. Het College zal de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie adviseren om het bestaan van een dergelijke regeling als voorwaarde te stellen voor het goedkeuren van de nieuwe statuten van Buma/Stemra.

Voorts adviseert het College ook ten aanzien van Buma Cultuur wijzigingen door te voeren die de inspraak van de leden in de bestedingen en de transparantie van het beleid van Buma Cultuur vergroten, waaronder maatregelen die de integriteit binnen het bestuur van Buma Cultuur waarborgen. Het door de leden laten benoemen van de bestuurders van Buma Cultuur is een maatregel die de inspraak vergroot. Die inspraak moet echter ook gelden ten aanzien van het door Buma Cultuur te voeren beleid.